

Kritika razstave



Predstavljeni študentski projekti so osredotočeni na tematizacijo problematik in sprememb sodobnega mesta. (Kaja Kraner)

Umetnost kot korekcijsko sredstvo?

Predstavitev produkcije študentov St. Martins Collegea in projekta Petre Varl v Kibli

KAJA KRANER

Razstava I FEEL CITY! prinaša prerez dvoletnega delovnega procesa študentov znamenitega londonskega St. Martins College of Art and Design, ki mu je sopostavljena tudi predstavitev intervencije v javni prostor umetnice **Petre Varl**, koncipirana in izvedena v okviru lanskoletne prestolnice kulture. Tako kot slednja je namreč tudi študentska produkcija osredotočena na tematizacijo problematik in sprememb sodobnega mesta, ter je bila zasnovana kot spremljevalka mednarodne konference Kako transformirati degradiran javni prostor?, ki je bila 21. in 22. maja v Kibli. Tako razstava kot konferenca pa sta del projekta European Public Art, ki združuje partnerska mesta London, italijanski Josolo, Prago in Maribor, v katerih so se odvijale tudi predstavljene umetniške intervencije v javni prostor.

Predstavljena dela je vsekakor mogoče poenotiti in umestiti v t. i. socially engaged art, družbeno angažirano umetnost. Praviloma gre za lokacijsko-specifične umetniško-raziskovalne projekte, koncipirane na podlagi "umetniških" raziskav lokalnih (v tem primeru) urbanih specifik, dialoške izmenjave z lokalno skupnostjo, ki vključujejo izpostavitve določene povsem konkretne "problematike", ter naposled iznajdbi njene kreativne rešitve, ki naj bi se nadaljevala tudi po umetniški intervenciji. Tovrstne hibridne, kolaborativne procesualne prakse težko uokvirimo s klasičnimi umetniškimi parametri, saj je praktično irelevantno, kateri del procesa je konceptualiziran kot umetniški, kaj točno je njegov rezultat, in kdo točno je njegov avtor. Istočasno pa tudi ni natančno jasno, zakaj se tovrstni projekti pravzaprav sploh konceptualizirajo kot umetniški, in kakšen je namen njihove (preko natančne dokumentacije vzpostavljene) predstavitve v kontekstu umetniške institucije, torej prenosa iz javnega prostora v njegov podaljšek, ki je v končni fazi namenjen predvsem peščici tistih, ki se z umetnostjo tako ali drugače ukvarjajo.

Pričujoči projekti tako obdelujejo na primer teme obstoječih lokalnih urbanih skupnostnih mrež izmenjave znanja, veščin, uslug (projekt Krog veščin v Londonu), ki jih preko

raziskave kartirajo, na podlagi informiranja pa tudi širijo, nadgrajujejo. Poskušajo vzpostavljati globljo senzibiliteto lokalnih urbanih specifik (projekt Soundbridge v Londonu), ki nadgrajuje preživete pasivne, avtomatizirane in dolgočasne klasične turistične ogledne mestnih znamenitosti (projekt Pressplay v Pragi). Projekt intenziviranja izkušenj skupnega med odtujenim urbanim prebivalstvom, ki se dogaja preko omenjenega načina poskusa vzpostavljanja mrež izmenjav (projekt Podari, menjaj ali vzemi stol! v Mariboru) ali njihovega intenziviranja, kar vključuje tudi tvorbo prostora za dialoške izmenjave o določenih problematikah (101 stvari, ki jih lahko počneš v zapuščenem bazenu, ravno tako v Mariboru), je sploh osrednja baza tovrstnih projektov.

In ravno v tej navezavi je smiselno vzporedno s koncipiranjem tovrstnih umetniških projektov neprestano kritično preizpraševati in reflektirati, kakšna sta pravzaprav njihova smisel in funkcija, sploh če imamo v mislih, da se podobne iniciative dogajajo tudi izven umetniškega polja, v kontekstu civilne sfere, novih družbenih gibanj itn. Seveda takšnih "dobronamernih" skupnostnih iniciativ ni nikoli preveč, kljub temu je smiselno pogledati tudi nekoliko širše družbeno-politične okoliščine, v katerih se ne če se tukaj omejimo zgolj na polje umetnosti – tovrsten sodobnoumetniški trend dogaja. Že samo dejstvo, da gre za enega prevladujočih, s strani samih umetniških institucij privilegiranih trendov, ne pa morebitno marginalizirano dejavnost, bi moralo vzpostaviti bazo za kritično distanco ter omiliti rahlo naivni entuziazem študentov (kot ga je mogoče razbrati iz dokumentarnih posnetkov). Kritično distanco, ki gre dlje, širše in globlje od zavedanja, da prakticira zgolj mikroskopske transformacijske intervencije (t. i. "mikroutopije"), in ki bi bila zmožna globljih (ekonomsko-političnih, geopolitičnih itn.) uvidov specifik, v katere intervenira, kot sta instrumentalizirano, vnaprej določeno detektiranje "lokalnih problematik" ter poskus njihovega katarzičnega izglajevanja, krpanja. Prakse negovanja skupnostne senzibilnosti in medčloveške solidarnosti morajo v končni fazi kritično premisliti predvsem obstoječe razkorake med cilji in načini njihovega doseganja, če ne želijo biti zgolj korekcijsko sredstvo, sredstvo normalizacije danega stanja, preko tega pa nujno tudi njegove reprodukcije.